

ŠIRVYS PAULIUS (POVILAS)

Gimė 1920 09 06 Padustėlyje Zarasų rajone,
mirė 1979 03 27 Vilniuje

Poetas, žurnalistas, redaktorius

Po tėvų mirties, 8-erių Paulius su broliu Leonu laikinai glaudėsi pas gimines Degučių kaime (Rokiškio r.), vėliau augo vaikų namuose. Lankė Dusetų, Aleksandravėlės pradžios mokyklas. 1940 m. baigė dvi metus Salų žemės ūkio mokyklą, įstojo į kontrolasistentų kursus Gruzdžiuose. 1940–1941 m. mokėsi Vilniaus pėstininkų karo mokykloje. 1957 m. Maskvos Maksimo Gorkio literatūros institute baigė Aukštuosius literatūros kursus.

Karas užklupo Švenčionėlių poligone. Kovojo Raudonojoje armijoje, pateko į vokiečių nelaisvę, 1942 m. pabėgo, vėl suėmė, išvežė dirbti į Vokietiją, 1944 m. vėl pabėgo, perėjo Lietuvoje frontą ir grįžo į kariuomenę. Kaip eilinis Lietuviškosios divizijos kareivis dalyvavo mūšiuose šiaurės Lietuvoje ir Kurše, buvo sužeistas. 1945 m. rudenį iš kariuomenės paleistas.

Nuo 1946 m. dirbo Rokiškio apskrities laikraščio „Tarybinis Rokiškis“ redakcijoje, 1950–1952 m. Pandėlio rajono laikraščio „Spalio pergalė“, 1952 m. Dūkšto rajono laikraščio „Komunizmo švyturys“, 1952–1953 m. Merkinės MTS politinio skyriaus laikraščio „Socializmo pergalė“ redaktorius, vadovavo Pandėlio rajono spaustuvei. 1954–1955 m. dirbo savaitraštyje „Literatūra ir menas“. 1958–1962 m. žurnalų „Moksleivis“ ir „Genys“ redakcijų korespondentas. 1967–1969 m. Klaipėdos žvejybos laivyne tarnavo paprastu jūreiviu, vėliau – tolimojo plaukiojimo laivo vairininku.

Eilėraščius poetas pradėjo spausdinti 1947 m. Jo poezijos pagrindiniai motyvai – žiauri karo buitį, tėvynės gynimo aukštynimas, šviesūs vaikystės, gamtos prisiminimai, perpinti su tautosaka, ir tyra, dažnai nelaiminga meilė. Daug jo eilėraščių virto liaudies dainomis. 1973 m. už rinktinę „Ilgesys – ta giesmė“ gavo LSSR valstybinę premiją, tapo „Poezijos pavasario“ laureatu.

Eilėraščiai pateko į poezijos rinktines: „Alyvos šakelė balandžio snape“ (1985), „Atminimų paukščiai“ (1976), „Būki laiminga“ (1975), „Čia Lietuva“ (1990), „Dainuoju Lietuvą“ (1980), „Dar penkios minutės nakties“ (2007), „Draugystės žiedai“ (1982), „Dvidešimt poezijos pavasarių“ (1985), „Gyvenimo saulė“ (1987), „Išsisupus plačiai“ (1974), „Jaunystė mana“ (1974), „Lietuvių poezijos balsai“ (2001), „Lietuvių poezijos pynė“ (2015), „Neklauskite meilės vardo“ (1970) ir daugybę kitų.

Poezija publikuota periodiniuose leidiniuose: „Genys“, „Jaunimo gretos“, „Nemunas“, „Literatūra ir menas“, „Kultūros barai“, „Naujoji Romuva“, „Šeiminkė“ ir kt.

Knygos

Aš beržas: poezija ir laiškai / Paulius Širvys; [sudarė Deimantė Kazukauskaitė-Kukulienė]. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014. – 216, [1] p. : faks., portr.

Beržai baltieji broliai: eilėraščiai / Paulius Širvys; sudarė Rimantė Umbrasaitė. – Vilnius: Vaga, 1989. – 143 p.

Beržų lopšinė: eilėraščiai / Paulius Širvys. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1961. – 154, [2] p.: iliustr.

Ilgesys – ta giesmė: rinktinė / Paulius Širvys; [dailininkas Petras Rauduvė]. – Vilnius: Vaga, 1972. – 238, [1] p.: iliustr.

Ir nusinešė saulę miškai: [eilėraščiai] / Paulius Širvys. – Vilnius: Vaga, 1969. – 75 p.

Ir nusinešė saulę miškai: poezija, proza: rinktinė / Paulius Širvys; sudarė Marcelijus Martinaitis; red. kom-ja: Vytautas Kubilius ... [et al.]. – Vilnius: Vaga, 1984. – 323 p.

Linksmas vėjas: [eilėraščiai] / Paulius Širvys; [sudarytojas Martynas Vainilaitis; iliustravo Sigita Populaigienė]. – Vilnius: Žara, 2004. – 30, [3] p., įsk. virš.: iliustr.

Liūnas linguoja – liūlia liūliuoja: poema vaikams / Paulius Širvys; dailininkė Aušra Čapskytė. – Vilnius: Alka, 2007. – 27, [1] p.: iliustr., portr.

- O parodyt širdies negaliu...: [eilėraščiai] / Paulius Širvys; [sudarė Stasys Lipskis]. – Vilnius: Žuvėdra, 2000. – 179, [1] p.: iliustr.*
- Ošia gimtinės beržai: eilėraščiai / Paulius Širvys. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1956. – 93, [1] p.*
- Po mirgiuoju žvaigždynų šalmu / Paulius Širvys; sudarytoja Elena Baliutytė. – Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2019. – 109, [6] p.*
- Poezija / Paulius Širvys; [sudarytojas Antanas Drilinga]. – Vilnius: Valstybinis leidybos centras, 1993. – 91, [2] p.*
- Suraski tą žvaigždėlę: eilėraščiai / Paulius Širvys; sudarė Irena Rudokienė. – Vilnius: Vaga, 1984. – 165 p.*
- Tiesiu toliams rankas: [faksimilinis poezijos rinkinys] / Paulius Širvys. – Vilnius: Žuvėdra, 1997. – 150, [1] p.: faks., portr.*
- Vyturėliai dainorėliai: [eilėraščiai] / Paulius Širvys; iliustravo Sigutė Valiuvienė. – Vilnius: Vaga, 1965. – 42, [5] p.: iliustr.*
- Žygio draugai: eilėraščiai / Paulius Širvys. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1954. – 73, [3] p.*
- Под колючими звездами: стихи / П. Ширвис; перевод с литовского А. Ионинаса. – Москва: Молодая гвардия, 1976. – 63 p.: iliustr.*
- Приду я тихой ночью: стихи / Паулюс Ширвис; пер. с лит. В. В. Коновалова. – Вильнюс: Вага, 1987. – 118, [1] p.*
- Шумят родные березы: стихи / П. Ширвис; авторизованный перевод с литовского Д. Маркуша, Л. Миля. – Москва: Сов. писатель, 1961. – 74 p.*

Vertimai

- Maršakas S. Katės namai: pasaka-vaidinimas / S. Maršakas; [vertė P. Širvys]. – Vilnius: Vaga, 1964). – 54, [2] p.*
- Maršakas S. Katės namai / Samujilas Maršakas; iliustravo Sigita Nanartavičienė; [iš rusų kalb.] vertė Paulius Širvys. – [Kaunas: UAB „Jotema“, 2002]. – 48 p.: iliustr.*
- Katutės: rusų liaudies pasakos ir dainelės / [vertė P. Širvys]; pieš. J. Vasnecovo. – Vilnius: Vaga, 1967. – 28, [12] p.: iliustr.*
- Nykštukas Vilis Vinkis: škotų liaudies dainelės / vertė P. Širvys; [piešiniai L. Tokmakovo]. – Vilnius: Vaga, 1964. – [13] p.: iliustr.*

Apie P. Širvį

- Kol Nemunas bus...: knyga apie Paulių Širvį: draugų ir gerbėjų atsiminimai, Jam skirti eilėraščiai, Jo paties poezija, nepatekusi į rinkinius, nuotraukos iš įvairių poeto gyvenimo metų / [sudarytojai Feliksas Jakubauskas ir Alfredas Guščius]. – Vilnius: Pozicija, 1991. – 224 p., [8] iliustr. lap.: portr.*
- Krasauskas A. Kur išaugo lietuviškas beržas: prisiminimų pasakojimai ir vaizdai / Alfonsas Krasauskas. – Vilnius: Atkula, 2004. – 160 p.: iliustr.*
- Kukulas V. Pauliaus Širvio gyvenimas ir kūryba: ženklai ir pražvalgos : monografija / Valdemaras Kukulas. - Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013. - 367, [1] p. : iliustr., faks., portr.*
- Laurinavičius J. Paulius Širvys ir Kaišiadorys: atsiminimai, publikacijos, rankraščiai / Jonas Laurinavičius. – Kaunas: Naujasis lankas, 2019. – 147, [1] p.: iliustr., faks., portr.*
- Lipskis S. Paulius Širvys : biografinė apybraiža / Stasys Lipskis. - Kaunas : UAB "Dajalita", 2000. - 237, [3] p., [8] iliustr. lap. : iliustr.*
- Lipskis S. Spindėjo beržas toluoj ...: sakmė apie Paulių Širvį / Stasys Lipskis. – Vilnius: Žuvėdra, 2006. – 270, [1] p.*
- Metai su Pauliumi: atsiminimai apie Paulių Širvį / sudarytojas Alfąs Pakėnas. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2007. – 391, [1] p.: iliustr., faks.*
- Šavelis R. Gerių žalių tylą: atsiminimai apie Paulių Širvį / Rimantas Šavelis. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2004. – 119, [1] p.: iliustr., faks.*
- Uldukis E. Pro spygliuotas vielas: apysaka apie poeto gimimą; Paparčio žiedas: apysaka / Edvardas Uldukis. – Vilnius: [A. Malinausko individuali įmonė], 2006. – 216 p.*
- Uldukis E. Pro spygliuotas vielas ... : apysaka apie poeto gimimą / E. Uldukis. - Vilnius : Periodika, 1991. - 129, [1] p.*

Šaltiniai

- Bataitis S. *Atspindžiai*. - Vilnius, 1994. - P. 44-61.
- Deksnyš J. L. *Devyniasdešimt metų rikiuotėje*. - Vilnius : Gairės, 2017. - P. 87-91.
- Interviu su rašytojais. - Vilnius, 1980. - P. 180-186.
- Ivanauskienė M. *Literatų gatvė*. - [Vilnius], [2014]. - P. 150-151.
- Jakštas J. *Dvasinių audrų minutės*. - [Vilnius], [2007]. - P. 225-229.
- Kriaučiūnas V. *Pabūkime kartu*. - Alytus : Albagrafija, 2014. - P. 11-14.
- Laimonas Noreika *gyvenime, scenoje, ekrane*. - Vilnius : Žuvėdra, 2007. - P. 36, 88-91.
- Levickaitė D., Vainilaitis M. *Kelionė į poezijos šalį*. - Vilnius, 1969. - P. 97-101.
- Lipskis S. *Asmenybių gyvenimo perlai*. - Vilnius : Žuvėdra, 2011. - P. 64-98.
- Literatūros panorama '79*. – Vilnius, 1979, p. 266-267.
- Marcinkus J. *Menu juos*. – Vilnius, 1998. - P. 209-219.
- Panavas P. *Įkvėpimo auka*. - Vilnius, 2010. - P. 466-470.
- Polis R. *Asmenybių fontanas*. - Vilnius, 2011. - P. 66-69.
- Rokiškio krašto literatūrinio žodžio kūrėjų keliais*. – Rokiškis: 2017. – P. 6.
- Rokiškio krašto literatūrinio kelio pažinties ženklai*. - Rokiškis, 2015. - I Dalis, P. 12-19.
- Sluckis M. *Laiko sūpuoklėse*. - Vilnius, 2009. - P. 141-149.
- Staliulionis J. *Žibalinės lempos vaikai*. - Vilnius, 2008. - P. 83-88.
- Tarybų Lietuvos enciklopedija. T. 4 (Simno-Žvorūnė)*. – Vilnius, 1983-1988. – T. 4 (1988), 208 p.
- Žurnalistikos enciklopedija*. – Vilnius: Pradai, 1997.– 491 p. ?.
- Gimtasieji Rokiškis*. – 2010, rugs. 11, p. 1, 8–9. 2014, birž. 21, p. 10–11.
- Gimtasieji žodis*. – 2005, Nr. 9, p. 18–22.
- Metai*. – 2012, Nr. 11, p. 76–87.
- Nemunas*. – 2005, rugs. 8–14 (Nr. 35), p. 10.
- Prie Nemunėlio*. – 2007, Nr. 2 (19), p. 14–17, 17–19, 23; 2010, Nr. 2(25), p. 29–33.
- Tarp knygų*. – 2008, Nr. 5, p. 36.
- Tautotyros metraštinis*. - T. 3 (2012), p. 69-80.